

कर्नाटकस्य

मुख्यमन्त्रिणः विरुद्धं न्यायालयस्य निर्णयः

कर्नाटक-उच्च-न्यायालयेन मुडा-भूमि आवंटनेति प्रकरणे मुख्यमन्त्रिणं विरुद्ध 'राज्यपाल- अनुमोदित-विधिप्रकरणं निरस्तम्। न्यायमूर्तिनः एम. नागप्रसन्ना इत्यस्य एकलपीठेन उक्तं यत् राज्यपालः स्वतन्त्रनिर्णये सक्षमः अस्ति, अथ च मुख्यमन्त्रिणं विरुद्ध कृतादेशेऽपि तस्य विवेकहीनता न प्रतिभातीति।

मुख्य-निर्वाचन-आयुक्तः राजीवकुमारः समीक्षा- उपवेशनम् अकरोत्

मुख्य-निर्वाचन-आयुक्तः राजीवकुमारः निर्वाचनआयुक्ताभ्यां ज्ञानेशकुमार तथा सुखबीरसिंह- सन्धु इत्येताभ्यां सह राष्ट्रीय-नगरे सर्वेषां विभागानां आयुक्तैः, क्षेत्रीय-महानिदेशकैः, सर्वेषां मण्डलानां मण्डल-निर्वाचन-अधिकारिभिः, सर्वैः उपमहानिदेशकैः सर्वैः झारखण्ड राज्यस्य आरक्षि-अधीक्षकैः च सह समीक्षा-उपवेशनम् अकरोत्। पूर्व आयोगः केन्द्रस्य राज्यस्य च प्रवर्तन-संस्थाभ्यः प्रलोभन-मुक्तं निर्वाचनं सुनिश्चितं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। आयोगेन राज्यस्य मुख्य-निर्वाचन-अधिकारिणः, राज्य-आरक्षक-नोडल्-इति अधिकारिणः, केन्द्रीय-सशस्त्र-आरक्षक-बलानां नोडल् इति अधिकारिणः च राज्ये विधानसभा निर्वाचनस्य सुकरं शान्तियुतं च सञ्चालनाय निर्दिष्टाः।

संयुक्तराष्ट्र-शिखरसम्मेलने भागं गृहीत्वा भारतम् प्रत्यागतवान् प्रधानमन्त्री मोदी

हिमसंस्कृतवार्ताः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अमेरिकायाः त्रिदिवसीयायाः सफलयात्रायाः अनन्तरं नवदिल्लीं प्रति प्र। यात्रावधौ तेन नैकैः नेतृभिः समं द्विपक्षीया चर्चा समनुष्ठिता। सः क्वाड्रैतृणां सम्मेलनेन सार्धं भारतीय अमेरिकादेशीयस्य समुदायस्य कार्यक्रमेऽपि सम्मिलितोऽभवत्। तेन प्रमुख - अमेरिकादेशीयैः उद्यमिभिः सममपि चर्चा कृता। अस्मिन् यात्रावसरे तेन संयुक्तराष्ट्र शिखरसम्मेलनमपि सम्बोधितम्। श्रीमोदिना यात्रारम्भः अमेरिकादेशस्य राष्ट्रपतिना जो-बाइडेन इत्यमुना सह कृतोपवेशनात् समारम्भः। उपवेशनेऽस्मिन् ययोः सन्धिपत्रद्वयोः उपरि हस्ताक्षरम् कृतम् तौ स्तः हिन्द-प्राशान्तिक आर्थिक संरचना सन्धिः, भारत-अमेरिका औषधविधि संरचना च। उल्लेखनीयमस्ति यत् क्वाड्रै नेतृभिः हिन्दमहासागरीय नेतृत्वाय प्रधानमन्त्रीमोदिनः भारतस्य च प्रशंसा कृता।

क्वाड्रै इत्यस्य उद्देशानां संवर्धनाय क्वाड्रै-नेतृभिः क्वाड्रै-विलमिंगटन-घोषणा इत्येषाऽपि अङ्गीकृता। शिखर सम्मेलनावसरे प्रधानमन्त्रिणा मोदिना जापानदेशस्य प्रधानमन्त्रिणा फुमियो किशिदा अथ ऑस्ट्रेलियादेशस्य च प्रधानमन्त्रिणा एंथनी अल्बानीज इत्यनेन सह द्विपक्षीयोपवेशने विहिते। प्रधानमन्त्रिणः यात्रायाः प्रमुखाकर्षणेषु एकमासीत् अमेरिकादेशेन सप्तनवति-अधिक-द्विशत-संख्याकानाम् पुरावशेषाणां प्रत्यावर्तनम्।

प्रभावी-लेखा परीक्षण कार्याणां कृते प्रौद्योगिक्याः विकासः महत्त्वपूर्णः -राष्ट्रपति

राष्ट्रपतिः द्रौपदी-मुर्मुः बलं दत्वा उक्तवती यत् प्रभावी-लेखा परीक्षण कार्याणां कृते प्रौद्योगिक्याः विकासः महत्त्वपूर्णः अस्ति। राष्ट्रपतिः नव-दिल्ल्यां सर्वोच्च - लेखा-संस्थानानां एशियाई संघठनस्य षोडशीं सभां उद्घाटयन्ती प्रोक्तवती यत् सार्वजनिक क्षेत्रस्य लेखा-परीक्षणस्य अधिकारः पारम्परिक लेखा परीक्षणात् अग्रे वर्धितोऽस्ति। सा प्रोक्तवती यत् प्रौद्योगिकी संचालिते विश्वस्मिन् प्रौद्योगिक्याः उपयोगं कृत्वा अधिकाधिक-रूपेण सार्वजनिक सेवाभ्यः द्रुतता प्रदीयते। राष्ट्रपतिः मुर्मुः प्रोक्तवती यत् अधुना विश्वस्मिन् एका महत्त्वपूर्णा स्थितिः अस्ति, यत्र कृत्रिम बुद्धिमत्ता, डेटा एनालिटिक्स, इत्यादीनां वृद्धिः सर्वत्र दरीदृश्यते आंकिकीया च उद्यमिता सर्वत्र प्रतिभाति।

वित्तमन्त्री निर्मलासीतारामन् इत्येषा उज्बेकिस्तानदेशस्य पञ्चदिवसीययात्रायाम् अस्ति

वित्तमन्त्री निर्मलासीतारामन् इत्येषा उज्बेकिस्तानदेशस्य पञ्चदिवसीययात्रायाम् अस्ति। स्वीययात्राकाले वित्तमन्त्री अद्य गुरुवासरे च समरकन्दस्थले एशिया-आधारभूतसंरचना-निवेश-बैंक-इत्येतस्य बोर्ड-ऑफ-गवर्नर्स-इत्यस्य नवमे वार्षिकोपवेशने भागं भजिष्यति। अपि च भारत-उज्बेकिस्तानयोर्मध्ये द्विपक्षीय-निवेशसन्धिपत्रेषु हस्ताक्षरं करिष्यति। वित्तमन्त्री उज्बेकिस्तान-कतर-चीन-देशानां स्वीयैः समकक्षैः सह द्विपक्षीयोपवेशनानि विधास्यति। तदनु सुश्रीसीतारामन् इत्येषा उज्बेकिस्तानस्य राष्ट्रपतिना शावकत-मिर्जियोवेवेन सह मेलनं करिष्यति इति आशास्यते।

गीतोपदेशः

अस्माकं तु विशिष्टा ये
तान्निबोध द्विजोत्तम।

नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं
तान्ब्रवीमि ते ॥ ७ ॥

शब्दार्थ- अस्माकम् - हमारे; तु - लेकिन; विशिष्टाः - विशेष शक्तिशाली; ये - जो; निबोध - जरा जान लीजिये, जानकारी प्राप्त कर लें, द्विज-उत्तम - हे ब्राह्मणश्रेष्ठ; नायकाः - सेनापति, कप्तान; मम - मेरी; सैन्यस्य - सेना के; संज्ञा-अर्थम् - सूचना के लिए; तान् - उन्हें; ब्रवीमि - बता रहा हूँ; ते - आपको।

भावार्थ

किन्तु हे ब्राह्मणश्रेष्ठ! आपकी सूचना के लिए मैं अपनी सेना के उन नायकों के विषय में बताना चाहूंगा जो मेरी सेना को संचालित करने में विशेष रूप से निपुण हैं।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

डॉ. हरिनी- अमरसूर्या इत्यनेन श्रीलंका-देशस्य प्रधानमन्त्री - रूपेण शपथवचनं स्वीकृतम्

एनपीपी इति दलस्य सांसदः डॉ. हरिनी-अमरसूर्या इत्यनेन श्रीलंका-देशस्य प्रधानमन्त्री - रूपेण शपथवचनं स्वीकृतम्। डॉ. अमरसूर्या अद्य अपराले राष्ट्रपति सचिवालये राष्ट्रपतिः अनुरा कुमार - दिसानायकस्य समक्षं शपथवचनं स्वीकृतवान्। दिवसैक पूर्व श्री दिसानायकेन स्वयं राष्ट्रपति- रूपेण शपथं स्वीकृतम् आसीत्। एनपीपी इति दलस्य सांसदः विजित-होरायः लक्ष्मण-निपुण - अराची च मन्त्रिमण्डलस्य मन्त्री रूपेण शपथं स्वीकृतवन्तौ।

विदेशमन्त्री सुब्रह्मण्यम्-जयशंकरः न्यूयार्कनगरे तौहीद- हुसैन इत्यनेन सह द्विपक्षीयोपवेशनम् अकरोत्

विदेशमन्त्री सुब्रह्मण्यम्-जयशंकरः न्यूयार्कनगरे संयुक्तराष्ट्रमहासभायाः उपवेशनावसरे बांग्लादेशस्य विदेशप्रकरणानां परामर्शकण तौहीद-हुसैन इत्यनेन सह द्विपक्षीयोपवेशनम् अकरोत्। उपवेशनमिदं शेखहसीनायाः पदच्युतानन्तरं मुहम्मद युनूस इत्यस्य च कार्यकारी शासनानन्तरं प्रथमम् उच्चस्तरीयोपवेशनमस्ति। उपवेशनेऽस्मिन् उभयोः परिवेशिदेशयोः द्विपक्षीयविषयाः पारस्परिकहिताधारित-प्रकरणानि च चर्चितानि।

२०३० पर्यन्तं देशे सर्वत्र स्वचालितरेलयानस्य सुरक्षाप्रणाल्याः लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति

रेलमन्त्री अश्विनीवैष्णवः उक्तवान् यत् २०३० तमस्य वर्षस्य दिसम्बरमासपर्यन्तं देशे सर्वत्र स्वचालितरेलयानस्य सुरक्षाप्रणाल्याः चतुर्थचरणस्य कवचस्य स्थापनायाः लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति। श्री वैष्णवः राजस्थानस्य जयपुरस्य गांधीनगरस्य रेलस्थानके कवचयुक्तस्य रेलयानस्य परीक्षणधावनस्य अवसरे पत्रकारैः सह वार्तालापं कुर्वन् आसीत्। सः अवदत् यत् १० सहस्राणि इञ्जिनानि नवसहस्रकिलोमीटर् यावत् रेलमार्गाः च शीघ्रमेव कवचयुक्ताः भविष्यन्ति। वैष्णवमहोदयः उक्तवान् यत् एतत् कठिनं कार्यम् अस्ति, किञ्चित् समयं च गृहीयात्। सः अवदत् यत् एषा व्यवस्था दुर्घटनानिवारणे वरदानरूपेण सिद्धा भविष्यति।

छात्राणां कृते शुभसमाचारः! आधारसंख्यां वित्तकोष-संख्यया सह सम्बद्धं कर्तुं त्रिमासस्य विस्तारः

योजनं कृत्वा एव सर्वाणि कोषाणि इण्डिया पोस्ट पेमेंटबैंकेन उद्घाटयन्ते। उच्चशिक्षानिदेशकेन विद्यालयानां, महाविद्यालयानाम्, विश्वविद्यालयानाम् प्रतिनिधिभ्यः छात्रान् जागरूकं कर्तुं, मातापितृभिः वा अभिभावकैः वा सम्पर्कं कर्तुं च आह। निदेशकः अवदत् यत् यदि कश्चन छात्रः मासत्रयानन्तरम् अपि आधारसंख्यां वित्तकोषसंख्यया सह न सम्बद्धं करोति तर्हि एतादृशेषु प्रकरणेषु छात्रवृत्तिः न निर्गमिष्यति।

पूर्वमैट्रिक अनुसूचितजाति- छात्रवृत्ति- योजनायां 6,549 छात्राणां राशिः निरुद्धा

पूर्वमैट्रिक अनुसूचितजातिछात्रवृत्तियोजनायां ६,५४९ छात्राणां निधिः अवरुद्धा अस्ति। २०२२-२३ शैक्षणिकसत्रस्य अन्तर्गतं १९,८१३ छात्राः पात्राः इति ज्ञाताः। १६,४०८ इत्येतेभ्यः राशिः दत्ता, आधारस्य वित्तकोषसंख्यया सह न सम्बद्धतायाः कारणेन ३,४०५ लाभार्थिणां राशिः स्थगिता। तथैव २०२३-२४ शैक्षणिकसत्रे १९,५२३ छात्राः पात्राः आसन्। १६,३११ इत्यस्मै धनं दत्तं, ३,१४४ तः धनं च निरुद्धम्।

मैट्रिकोत्तरयोजनायां ४,४७५ छात्रैः छात्रवृत्तिः न प्राप्ता

मैट्रिकोत्तरयोजनायां ४,४७५ छात्रैः छात्रवृत्तिः न प्राप्ता। २०२२-२३ शैक्षणिकसत्रे २३,४५० छात्राः योग्याः इति ज्ञाताः। २०,७४२ इत्येतेभ्यः राशिः मुक्ताः, २,७०८ इत्येतेभ्यः धनं न दत्तम्। २०२३-२४ तमस्य वर्षस्य शैक्षणिकसत्रस्य कृते २३,४३५ योग्याः छात्राः आसन्। एषा राशिः २१,६६८ लाभार्थिभ्यः दत्ता। आधारं वित्तकोषसंख्यया सह न सम्बद्धं कृत्वा १७६७ छात्रवृत्तयः स्थगिताः सन्ति।

हिमाचले कर्मचारिणः सितम्बरमासस्य वेतनं कदा प्राप्स्यन्ति? सुखसुखसर्वकारः शीघ्रमेव निर्णयं स्वीकरिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलस्य कर्मचारिभ्यः सितम्बरमासस्य वेतनं कस्यां तिथौ दीयते, पेन्शनं कदा पेन्शनभोक्तृभ्यः दास्यते? वित्तविभागस्य अधिकारिणः ओक ओवरं गत्वा मुख्यमन्त्रिणं सुखविन्दरसिंहसुखं धनस्य स्थितिष्वपि अवगतं करिष्यन्ति। गतमासे ५ दिनाङ्के कर्मचारिभ्यः वेतनं दत्त्वा त्रिकोटिरूप्यकाणां रक्षणार्थं सूत्रं कल्पयित्वा सर्वकारेण नूतनः प्रयोगः कृतः आसीत्। १० दिनाङ्के पेन्शनभोक्तृणां वित्तकोषसंख्यासु पेन्शनस्य भुक्तिः अभवत्।

मुख्यमन्त्रिणः वित्तविभागस्य

प्रधानसचिवयोः मध्ये चर्चा भविष्यति

विधानसभायाः मानसूनसत्रे मुख्यमन्त्री सुखुः उक्तवान् आसीत् यत् सितम्बरमासस्य वेतनं, पेन्शनं च दातुं विषये चर्चा २५ दिनाङ्कात् परं भविष्यति। वेतन-पेन्शन-देयस्य तिथौ परिवर्तनस्य पृष्ठतः तर्कः आसीत् यत् ऋणस्य व्याजरूपेण सर्वकारेण त्रिकोटिरूप्यकाणि रक्षितानि सन्ति। एतादृशेन मासिकबचनेन ३६ कोटिरूप्यकाणां राशिः एकस्मिन् वित्तवर्षे सदुपयोगे भविष्यति। वित्तविभागस्य प्रमुखसचिवः देवेशकुमारः विदेशभ्रमणात् प्रत्यागतः अस्ति, सः विभागस्य अधिकारिभिः सह वेतन-पेन्शन-विषये गोष्ठीं करिष्यति। अस्य विषये मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुखुना सह द्वित्रिदिनान्तरे चर्चा करिष्यति इति विश्वासः अस्ति।

नूतनं सूत्रं यथावत् निरन्तरं भवितुं शक्नोति

विधानसभायां मन्त्रिभिः सह अन्येषां केषाञ्चन मन्त्रिमण्डलपङ्क्तिनियुक्तानां वेतनवृत्तयोः विलम्बस्य पदं यथा सर्वकारेण उक्तं, तत् आर्थिकोन्नयनप्रक्रियायाः भागः आसीत् एतादृशी परिस्थितौ कर्मचारिणां वेतनस्य, पेन्शनभोगिनां पेन्शनस्य च कृते स्वीकृतं नूतनं सूत्रं यथावत् निरन्तरं भवेत् इति तार्किकं प्रतीयते।

राज्यसर्वकारः प्रतिमासं पञ्चदिनानि यावत् ७.५० प्रतिशतं व्याजं दातुम् अनावश्यकरूपेण ३ कोटिरूप्यकाणि व्यययति स्म। यत्र प्रत्येकं मासस्य पञ्चमे दिनाङ्के राजस्वहानि- अनुदानरूपेण ५२० कोटिरूप्यकाणि, दशमे च केन्द्रीयकरेषु राज्यस्य भागरूपेण ७४० कोटिरूप्यकाणि च सर्वकारेण प्राप्यन्ते। एतादृशे सति अनावश्यकरूपेण व्ययः क्रियमाणानां कोटित्रयस्य रक्षणस्य निर्णयः अभवत्।

जलवायुपरिवर्तनेन प्राकृतिकविपद्भिः च जलप्रपाताः शुष्काः भवन्ति

हिमालयन- वनसंशोधनसंस्थाने पुनर्प्रवाह-प्रबन्धन विषये कार्यक्रमे अधिकारिणः अवदन्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। देहरादूनस्य वनसंशोधनशिक्षापरिषदः महानिदेशकः कञ्चनदेवी जलवायुपरिवर्तनस्य प्राकृतिकविपदां च कारणेन जलप्रपाताः शुष्काः भवन्ति इति अवदत्। अस्य प्रभावः पर्वतीयराज्येषु पेयजलस्य अभावरूपेण दृश्यते। जलप्रपातः तत् स्थानं यत्र जलं स्वाभाविकतया भूमौ प्रवहति। सा सोमवासरे हिमालयनवनसंशोधनसंस्थानेन शिमलाद्वारा भारतीयवनसेवाधिकारिणां कृते जलसंरक्षणार्थं स्प्रींगशेड प्रबन्धनं स्थायिजलप्रबन्धनं च इति विषये आयोजितं कार्यक्रमं सम्बोधयति स्म। भारते, सम्पूर्णे विश्वे च विशेषतः पर्वतीयक्षेत्रेषु जलस्य अभावस्य अनेकानि कारणानि सन्ति। पर्वतीयक्षेत्रेषु विशेषतः पर्वतशिखरेषु जलस्य उपलब्धता महत्त्वपूर्णा अस्ति। अधिकांशेषु पर्वतराज्येषु जलापूर्तिः जलप्रपातानाम् उपरि निर्भरा भवति। देशस्य सर्वेषु पर्वतीयक्षेत्रेषु जलप्रवाहस्य समुचितप्रबन्धनं सर्वथा आवश्यकम् अस्ति। जलप्रवाहप्रबन्धनं जलस्य संरक्षणस्य, भूजलस्य योगदानं ददति वसन्तक्षेत्रेषु च केन्द्रीकृत्य स्थायिजलप्रबन्धनं सुनिश्चित्य मार्गः अस्ति हिमालयप्रदेशेषु जलवायुपरिवर्तनस्य प्रभावस्य कारणेन वर्षास्थितौ, प्रतिमाने च

वसन्तजलस्य आपूर्तिः अधिकाधिकं अनिश्चिता भवति, येन वर्षायाः तीव्रता वर्धते, कालप्रसारः न्यूनीभवति, शिशिरवृष्टेः न्यूनता च भवति। जलवायुपरिवर्तनेन स्थितिः अधिका गम्भीरा अभवत्, येन अनियमितवृष्टिप्रकारः जातः, नदीनां, जलस्तराणां जलप्रपातानां च पुनर्भरणे प्रभावः भवति।

देशस्य २७ वनाधिकारिणः प्रशिक्षणं गृह्णन्ति

भारतसर्वकारः जलजीवनमिशनस्य हरगृहजलस्य च माध्यमेन सहभागितायाः जलप्रवाहप्रबन्धनद्वारा पर्वतानाम् पेयजलस्य प्रावधानं विशेषतया केन्द्रीक्रियते। अस्मात् पूर्वं संस्थायाः निदेशकः डॉ. संदीपशर्मा मुख्यातिथि कञ्चनदेवी इत्यस्याः स्वागतं कृत्वा क्रियाकलापानां विषये सूचनां दत्तवान्। प्रशिक्षणसमन्वयकः कुलदीपशर्मा प्रशिक्षणकार्यक्रमस्य विषये विस्तृतं विवरणं प्रस्तुतवान्। देशस्य विभिन्नराज्येभ्यः, केन्द्रशासितेभ्यः च २७ वनाधिकारिणः अस्मिन् कार्यक्रमे भागं गृह्णन्ति।

इतिहासनिर्माणाय कार्यं कुर्युः छात्राः- आचार्य ललितकुमार अवस्थी

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. अमित शर्मा। इतिहासस्य अस्माकं जीवने महत्त्वपूर्णं स्थानमस्ति। भवन्तः विश्वविद्यालये पूर्णनिष्ठया अध्ययनं कुर्वन्तु, इतिहासनिर्माणाय च कार्यं कुर्वन्तु। एतान् शब्दान् प्रो. ललितकुमार अवस्थीवर्यस्य (कुलपतिः सरदार पटेल विश्वविद्यालयः मंडी) इतिहासविभागस्य तृतीयसत्रस्य विद्यार्थिभिः प्रथमसत्रस्य विद्यार्थिभ्यः समायोजिते स्वागतसमारोहे अकथयत्। तेन छात्राणाम् आह्वानं कृतं यत् ते विश्वविद्यालयस्य, इतिहासविभागस्य च प्रगतये पूर्णनिष्ठया कार्यं कुर्वन्तु। आचार्य अनुपमा सिंहः, प्रतिकुलपतिः, विभागाध्यक्षा च इतिहासविभागस्य गतिविधीनां विषये उक्तवती यत् इतिहासविभागेन राष्ट्रीय- क्षेत्रीय- इतिहासविषये अनेके कार्यक्रमाः आयोजिताः। डॉ. राकेशकुमारशर्मा सहायक- आचार्यः विभागपक्षतः कुलपतिवर्यस्य, प्रति कुलपतिमहोदयायाश्च परिचयं, स्वागतञ्च कारितमवान्। अवसरेऽस्मिन् सहायक- आचार्यः डॉ. राकेशकुमार शर्मा, विकेशकुमारः, राजेशकुमारः, कृष्णचंदः, छात्रेषु च शुभमः, सिमरन, कैलाशः, नेहा, अनिस, विजयः, पूनम, लातेशः वनीतासहितं प्रथम- तृतीयसत्रयोः सर्वे छात्राः उपस्थिताः आसन्।

‘ऊर्जा-उपलब्धतां वर्धयितुं पम्प- भण्डारण- प्रकल्पाः सहायकाः भविष्यन्ति’- मुख्यमंत्री सुखविन्दरः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसकखुः इत्यनेन उक्तं यत् राज्यसर्वकारेण पम्पितभण्डारणपरियोजनानां (पीएसपी) प्रौद्योगिक्याः उन्नतक्षेत्रे पदानि स्थापयितुं निर्णयः कृतः। सौर-वायु-ऊर्जा इत्यादिभ्यः नवीकरणीय-स्रोतेभ्यः विद्युत् आपूर्तिं सन्तुलितुं एताः परियोजनाः महत्त्वपूर्णा भूमिकां निर्वहन्ति। सद्यः एव राज्यमन्त्रिमण्डलस्य गोष्ठ्यां प्रथमद्वयं एतादृशं परियोजनां सिरमौरमण्डले १६३० मेगावाट रेणुकाजी पम्पभण्डारणपरियोजना, मण्डीमण्डलस्य च ब्यास बेसिन इत्यत्र २७० मेगावाट थाना प्लोन पम्पभण्डारणपरियोजना हिमाचलप्रदेशविद्युत् निगमाय आबंटयितुम् अनुमोदनं दत्तम्। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् हिमाचलप्रदेशः पर्वतीयप्रदेशः इति कारणतः पम्पद्वारा भण्डारणपरियोजनानां कृते आदर्शराज्यम् अस्ति। राज्यस्य भौगोलिकस्थितिः एतासां परियोजनानां निर्माणाय वरदानम् अस्ति। एताः परियोजनाः ग्रिड-स्थिरतां सुनिश्चितं करिष्यन्ति यतः एतेषु टरबाइन-माध्यमेन संगृहीतजलात् विद्युत्-उत्पादनं कृत्वा निर्बाध- विद्युत्-उपलब्धता सुनिश्चिता भविष्यति।

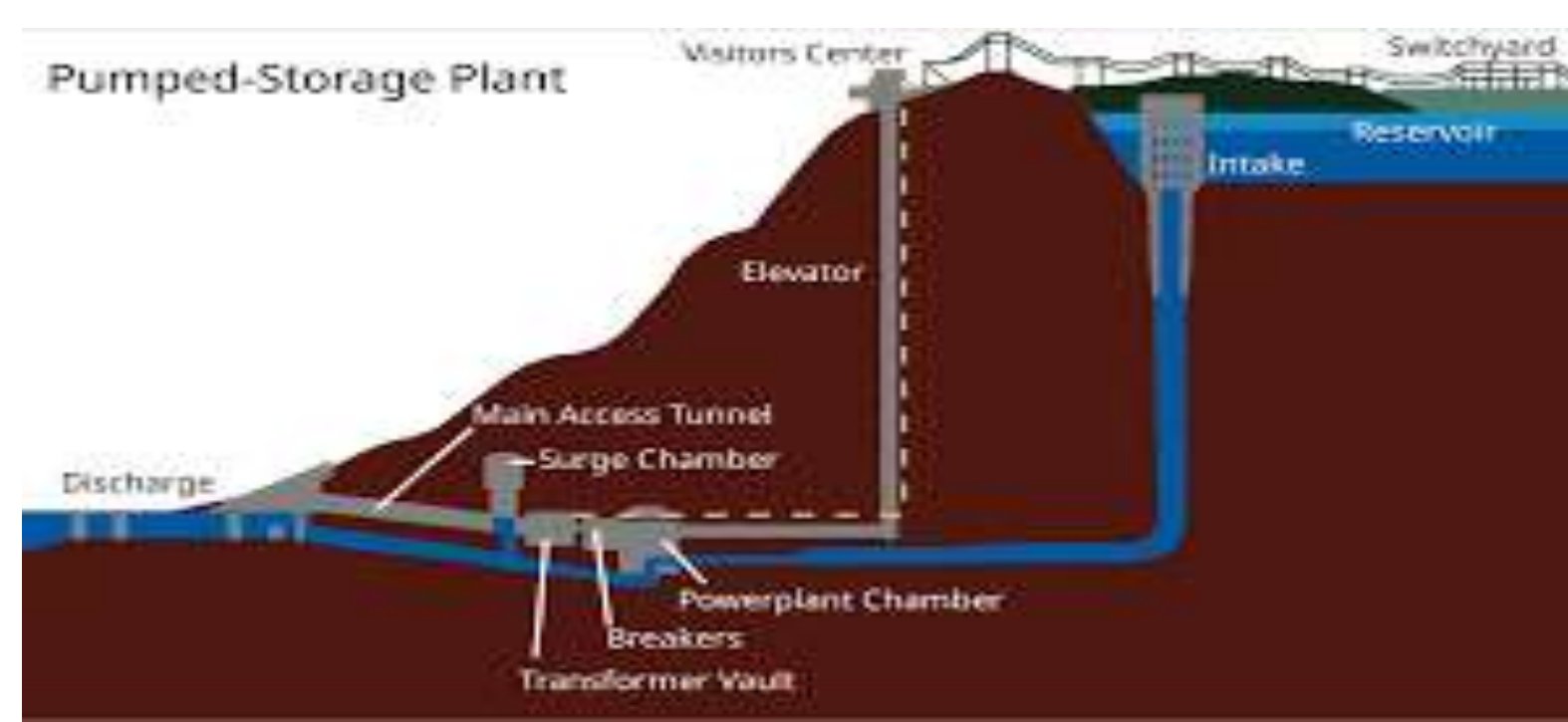
संस्कृतविद्यास्थानानि-२० ब्राह्मणानां महत्त्वम्-

१) एतेषु ग्रन्थेषु सांस्कृतिकदृष्ट्या अत्यन्तं महत्त्वपूर्णाः विषयाः चर्चिताः सन्ति। वेदमन्त्रार्थनिर्वचनं यज्ञविधीनां विवेचनं चेत्येतौ द्वौ मुख्यौ विषयौ विहाय अन्येपि कतिपये महत्त्वपूर्णाः विषयाः ब्राह्मणेषु सन्ति यथा- चतुर्णां वर्तणानाम् उत्पत्तिः, आत्मनः स्वरूपम्, तस्य अमरत्वम्, पुनर्जन्म, त्रैलोक्यम्, मानवायुः, गृहस्थजीवनम्, गार्हस्थ्ये स्त्रियाः स्थानम्, विवाहः, पापम्, पापविमोचनम्, देवतानां स्वरूपम्, रेखागणितम् इत्यादयः।
२) एतेषु ग्रन्थेषु अर्थवादरूपाणि विविधानि आख्यानानि कथाः वा प्राप्यन्ते यथा- हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्, पुरुुरवा-उर्वशी-आख्यानम्, सृष्टिनिर्मितिविषयकानि आख्यानानि इत्यादिः। एतानि आख्यानानि अग्रे पुराणकथानां कृते बीजभूतानि अभवन्। उदाहरणार्थं विष्णोः मत्स्यावतारकथा प्रथमं शतपथब्राह्मणे एव प्राप्यते।

३) वैदिकयज्ञानां मीमांसा इति ब्राह्मणानां मुख्यभूतः विषयः। एतस्य विवेचनस्य परिणतिः अग्रे पूर्वमीमांसाशास्त्रे अभवत्। यज्ञस्य आध्यात्मिकार्थस्य चर्चा ब्राह्मणानां अनन्तरभागे -आरण्यकेषु क्रियते। ततः भारतीयतत्त्वज्ञानमौलिभूतानां उपनिषदः ततश्च पुनः उत्तरमीमांसाशास्त्रस्य प्रादुर्भावः अभवत्। ब्राह्मणे यदर्थनिर्वचनशास्त्रमारब्धम् तस्यैव परिष्कृतरूपं निरुक्तम्।
४) प्राचीना संस्कृतभाषा, तत्कालीना संस्कृतिः, लोकव्यवहारः, भौगोलिकवैशिष्ट्यानि एतेषां ज्ञानस्य प्रापणार्थं ब्राह्मणानि एव मुख्यस्रोतांसि भवन्ति। वेदानां ब्राह्मणानि- चतुर्णां वेदानाम् आहत्य षोडश ब्राह्मणानि उपलब्धानि।
अ) ऋग्वेदस्य-
१) ऐतरेयब्राह्मणं तथा

२) शाङ्खायन/कौषीतकिब्राह्मणम् इति द्वे ब्राह्मणे स्तः।
आ) कृष्णयजुर्वेदस्य -
१) तैत्तिरीयब्राह्मणं तथा शुक्लयजुर्वेदस्य-
२) शतपथब्राह्मणम् इति यजुर्वेदसम्बद्धे द्वे ब्राह्मणे।
इ) सामवेदस्य एकादश ब्राह्मणानि उपलब्धानि- तेषु आद्यानि अष्ट सामवेदस्य कौथुमशाखासम्बद्धानि त्रीणि अग्रिमानि त्रीणि जैमिनीयशाखासम्बद्धानि-१) ताण्ड्य/पञ्चविंशब्राह्मणम्
२) षड्विंशब्राह्मणम्
३) सामविधानब्राह्मणम्
४) आर्षेयब्राह्मणम्
५) देवताध्यायब्राह्मणम्,
६) उपनिषद्ब्राह्मणम्
७) संहितोपनिषद्ब्राह्मणम्
८) वंशब्राह्मणम्
९) जैमिनीय/तलवकारब्राह्मणम्
१०) जैमिनीयार्षेयब्राह्मणम्
११) जैमिनीयोपनिषद्ब्राह्मणम्।
उ) अथर्ववेदस्य गोपथब्राह्मणम् इति एकमेव।

पम्पितभण्डारणपरियोजना कथं कार्यं करिष्यति?

पम्पकृत- भण्डारणपरियोजनाप्रणाल्यां न्यूनलाभविद्युत्प्रयोगेन अधः स्थितानां जलाशयानाम् अधिकोच्चतायुक्तजलाशयानाम् जलस्य पम्पिंगं भवति यथा यथा विद्युत्याचना वर्धते तथा तथा संगृहीतजलात् टरबाइनद्वारा विद्युत् उत्पाद्यते। सः अवदत् यत् द्वयोः परियोजनयोः कार्यं पूर्वमेव प्रचलति। अस्य कृते पृथक् पृथक् विद्युत्गृहद्वयं स्थापितं, एकं नियमितविद्युत् उत्पादनार्थं समर्पितम्, अपरं पम्पभण्डारणपरियोजना- (PSP) प्रणाल्याः कृते समर्पितम्। रेणुका जी जलविद्युत् परियोजनायाः क्षमता ४० मेगावाट भविष्यति, यदा तु थाना प्लोनजलविद्युत् परियोजना १९१ मेगावाट विद्युत् उत्पादनं करिष्यति, यत्र पीएसपी प्रणाल्याः कृते पृथक् पृथक् टरबाइनयन्त्राणि स्थापितानि सन्ति। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् राज्यसर्वकारस्य स्वर्णजयन्तीनीतिः, २०२१ पम्पद्वारा भण्डारणपरियोजनानां विकासाय प्राधान्यं ददाति। अस्य अन्तर्गतं चिह्नितानां पीएसपी- प्रस्तावाः पूर्व-साध्यता-प्रतिवेदनेन सह प्रतिषष्ठासेषु आमन्त्रिताः भविष्यन्ति। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारस्य एते प्रयत्नाः जलपरियोजनानां माध्यमेन राजस्वं वर्धयितुं हिमाचलप्रदेशं समृद्धराज्यरूपेण स्थापयितुं सर्वकारस्य प्रतिबद्धतां प्रदर्शयन्ति। सतलुजजलविद्युत्निगमेन चतस्रः पम्पितभण्डारणपरियोजनाः चिह्निताः येषां कुलक्षमता २५७० मेगावाट अस्ति। भाखड़ाबान्धप्रबन्धनमण्डलेन १३,१०३ मेगावाट क्षमतायाः अष्टपरियोजनानां निष्पादनं कृतम्, नेशनल थर्मल पावर कार्पोरेशन लिमिटेड इत्यनेन आहत्य २,४०० मेगावाट क्षमतायाः द्वे परियोजने निजीक्षेत्रे २,०७४ मेगावाट क्षमतायाः सप्त परियोजनाः निष्पादिताः। हिमाचलप्रदेश- विद्युत् निगमलिमिटेड इत्यनेन च राज्ये १,९०० मेगावाट विद्युत्प्रवाहयुतयोः द्वयोः परियोजनयोः परिचयः कृतः।

श्री अभिजित तोडकरः abhitdkr9@gmail.com

CSU Jaipur: भारतीय-विधिशास्त्रस्य संस्कृतस्य च सङ्गमः देशाय नूतनां दिशां प्रदास्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:जयपुरम्। पाठ्यक्रमाभिमुखीकरण कार्यक्रमस्य समाप्तिसमारोहः जयपुरस्य केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य परिसरे भारतीयन्यायशास्त्रसंकायेन सम्पन्नः। कार्यक्रमे विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. श्रीनिवासवरखेडी इत्यनेन उक्तं यत् अस्मिन् पाठ्यक्रमे संस्कृताधारितस्य पारम्परिकपद्धतेः प्रवर्तनेन विचाराणां गतिः उत्कृष्टता च प्रदास्यति। कार्यक्रमस्य अध्यक्षः केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य जयपुरपरिसरस्य निदेशकः प्रो. सुदेशकुमारशर्मा समाजे अधिवक्तृणाम् उपयोगितायाम् आवश्यकतायां च बलं दत्त्वा जनान् सद्-आदर्श-अभिभाषकाः

भवितुम् जागरूकान् अकरोत्। मुख्यातिथिः पूर्वजिलान्यायाधीशः राजेन्द्रसिंह चौधरी अवदत् यत् सृष्टेः प्रारम्भादेव विधिः न्यायशास्त्रं वा अस्तित्वे वर्तते अस्य अभिज्ञानं प्रत्येकं नागरिकस्य कर्तव्यं वर्तते। सारस्वतातिथिः, जयपुरपरिसरस्य केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य पूर्वनिदेशकः प्रो. भगवती सुदेशः पारम्परिकन्यायशास्त्रस्य उपयोगितायाः व्याख्यां कृत्वा नैतिकपक्षे बलं दातुं पृष्टवान्। विशेषातिथिः जयपुरपरिसरस्य केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य सहनिदेशकः प्रो. वाई. एस. रमेशः विधिशास्त्रस्य छात्रान् संस्कृतज्ञानसंवर्द्धनाय प्रेरितवान्। विधिशास्त्रस्य एवं धर्मशास्त्रस्य विभागाध्यक्षा एवं कार्यक्रमस्य समन्वयिका प्रो. कृष्णशर्मा स्ववक्तव्ये अवदत् यत् एषः अद्वितीयः संगमः अस्ति यः देशाय नूतनां दिशां दास्यति। धन्यवादज्ञापनं डॉ. पूजासुमन अकरोत् संचालनं च डॉ. अंकित दाधीच इत्यनेन कृतम्।